

Kopi af notat af 2. oktober 2002 til Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg: EU-udvidelsen og vandrende arbejdstagere

EU-udvidelsen

EU-udvidelsen er den absolut vigtigste opgave under det danske EU-formandskab. Det er regeringens målsætning i løbet af formandskabet at kunne afslutte tiltrædelsesforhandlingerne med op til ti kandidatlande.

Danmark har i hele forløbet lagt vægt på, at ansøgerlandene skulle blive fuldgældige medlemmer af et udvidet EU med så få undtagelser og overgangsordninger som muligt.

Nye vækstmuligheder

Der er ingen tvivl om, at øget samhandel og arbejdsdeling giver grobund for øget beskæftigelse og social udvikling – i de nye medlemslande og i Danmark.

Når EU udvides med bl.a. Polen og de tre baltiske lande, kan Østersøregionen blive et nyt vækstcenter i Europa med store muligheder for dansk erhvervsliv.

Vandrende arbejdstagere

Vandrende arbejdstagere har været et af de centrale temaer i forhandlingerne om udvidelsen. Danmark har valgt den holdning, at borgere fra de nye EU-medlemslande kan opnå beskæftigelse i Danmark på linje med borgere fra de nuværende EU-medlemslande. Dette er i tråd med den danske holdning om så få overgangsordninger som muligt.

Scenarier for den kommende udvidelse

Erfaring fra det hidtidige EU-samarbejde og tidligere EU-udvidelser viser, at et fåtal ønsker at bryde op fra deres hjemland for at søge beskæftigelse. Hertil kommer, at EU-udvidelsen som nævnt vil sætte yderligere skub i beskæftigelse og økonomisk udvikling i de nuværende kandidatlande – hvilket selvfølgelig reducerer incitamentet til at søge væk.

En række forskellige analyser har forsøgt at forudsige omfanget af den fremtidige vandring af arbejdskraft fra kandidatlandene. Indkomstforskelle og forskelle vedr. ledighed og beskæf-

tigelsesmuligheder er vigtige faktorer i denne sammenhæng. Forhold som geografisk nærhed, sprog- og kulturforskelle samt generelle forventninger til fremtiden ude og hjemme spiller også ind.

I de forskellige analyser er der enighed om, at antallet af indvandrere fra kandidatlandene på mellemlangt sigt (10-15 år efter udvidelsen) højst vil andrage 1 pct. af befolkningstallet i det nuværende EU.

Der er samtidig enighed om, at vandringsstrømme og -bestande er for små til generelt at påvirke lønninger og beskæftigelse i selv de mest berørte lande. Dette udelukker imidlertid ikke, at indvandring kan være koncentreret på bestemte fagområder med afgrænsede konsekvenser for løn- og ledighedsudviklingen. Hvis dette sker, vil Danmark gennem en såkaldt sikkerhedsmekanisme kunne stoppe helt eller delvis for den frie bevægelighed fra de nye EU-lande.

Brug for arbejdskraft

Danmark har generelt brug for en vækst i arbejdsstyrken i de kommende år. Dette behov skal primært sikres ved en højere erhvervsfrekvens for personer, der allerede er i Danmark. Incitamentet til at søge beskæftigelse skal være større og barriererne for at få arbejde være mindre. Dette er hovedbudskabet i regeringens udspil til en arbejdsmarkedsreform.

Væksten i arbejdsstyrken skal altså primært komme gennem en indsats på det danske arbejdsmarked. Men samtidig skal der gives mulighed for, at dygtige fagfolk fra de kommende EU-lande kan bidrage positivt til dansk vækst, produktion og service.

Et oplagt eksempel er sundhedsvæsnet, hvor Østudvidelsen kan bidrage til at mindske personalemangel såvel i ældreplejen som på sygehuse.

Et andet eksempel er højtuddannede teknikere og ingeniører, hvor medarbejdere fra de nye EU-lande vil kunne imødekomme dansk erhvervs-